

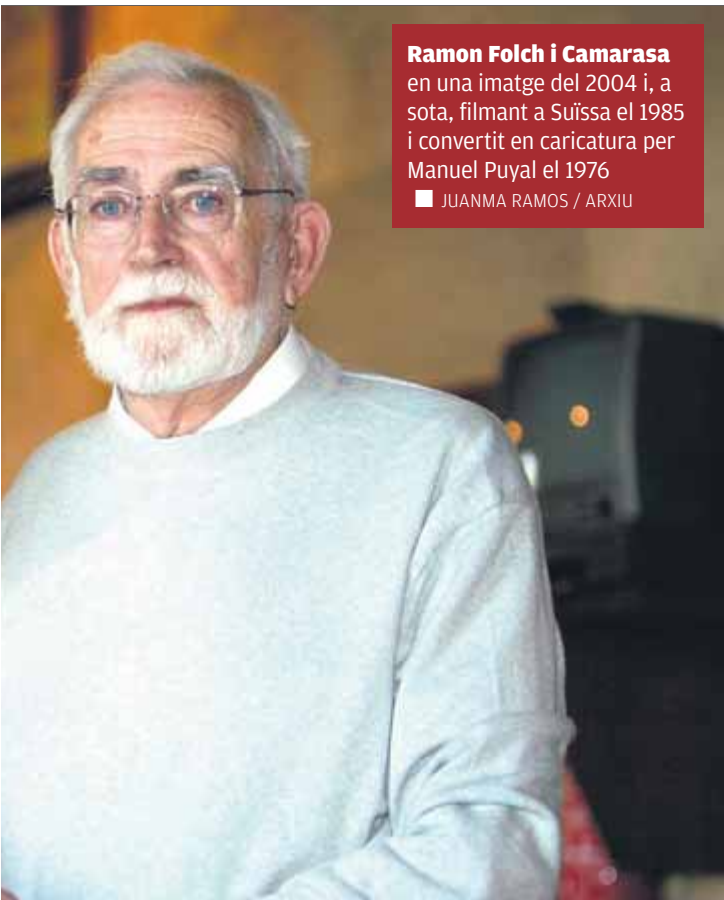
L'APUNT

Aquelles altres
'pàgines viscudes'

Jordi Bordes

Ramon Folch i Camarasa era un tossut entranyable. Va aconseguir assentar la Fundació Folch i Torres al castell de Palau-solità i Plegamans. No era un emplaçament casual. Va ser en aquest municipi on Josep Maria Folch i Torres va construir una torre per estiuar-hi amb els nous fills. Folch i Camarasa, amb la Fundació, ha anat revalorant aquell material del seu pare, entre

el qual les *Pàgines viscudes* que publicava al *Patufet*. En una expressava el dolor per la mort de Jordi Folch i Camarasa al front, durant la Guerra Civil. Ramon, des de la bonhomia i la satisfacció de veure els Pastorets amb els nets, va reviure tota una altra generació de pàgines viscudes. Ha estat una baula més de tradició, fe i coherència.

Ramon Folch i Camarasa en una imatge del 2004 i, a sota, filmant a Suïssa el 1985 i convertit en caricatura per Manuel Puyal el 1976
■ JUANMA RAMOS / ARXIU

nuat, en format de còmic, les aventures d'en Massagran, personatge creat pel seu pare i publicat per primer cop el 1910 a les pàgines de la revista *Patufet*.

L'èxit dels còmics va propiciar que el 1983 RTVE n'enregistrés una versió teatral en quatre capítols i que el 2003 TV3 n'emetés la versió en dibuixos animats. I el 2005, el Teatre Nacional de Catalunya va estrenar una adaptació teatral de l'obra.

A la casa de Palau-solità i Plegamans, on vivia, va continuar escrivint i traduint, a més de dirigir la Fundació Folch i Torres. Ramon Folch i Camarasa també va ser un gran aventurer, com el personatge del Massagran, però en el seu cas no va navegar per mars ignots ni va aventurar-se per terres exòtiques, sinó per la llengua i la qualitat creativa, fins que li ha arribat l'hora de plegar veles. Bon viatge. ■

Mirador

Jaume Vidal

Massagran, l'èxit de vendes més destacat del còmic català

Si Josep Maria Folch i Torres va situar a l'imaginari català un personatge de ficció que ja en el seu temps va entrar a l'ànima i a la ment dels lectors de les seves novel·les –al qual Junceda va donar forma gràfica–, el seu fill, Ramon Folch i Camarasa, va col·laborar amb els guions de les adaptacions de *Les aventures d'en Massagran* a fer de l'aventurer una icona del còmic català com mai havia existit. Dels quinze àlbums que va publicar, entre el 1981 i el 2002, se'n van arribar a vendre 100.000 exemplars cada Nadal.

Aquest fenomen té els seus orígens a principis de la dècada dels vuitanta, quan la política d'immersió lingüística crea milers de nous lectors en català. Infants i gent jove. A l'editorial Casals, especialitzada en llibre educatiu, pensen que els seus productes són molt estacionals i que caldria animar les vendes la resta del any. La proposta de Ramon Folch i Camarasa d'adaptar al còmic el personatge del seu pare encaixava en el moment editorial. En aquell època, a banda de la feina de *Cavall Fort*, *L'Infantil/Tretzevents*, els clàssics *Tintin* i *Astèrix* editats en català i les traduccions de les novetats de Norma, el català només tenia com a referents les editorials Unicorn i Casals per normalitzar la presència del català en el còmic. Casals ho va aconseguir fent de Massagran no només un còmic publicat en català, sinó també un personatge concebut a Catalunya, que no era una mera traducció. Mai cap personatge de còmic genuïnament català ha tingut aquesta acceptació.

Van buscar un dels dibuixants que estava en la sintonia de fer un còmic amb denominació d'origen catalana: Madorell, que publicava la sèrie *Jep i Fidel* a la contraportada de la revista *Cavall Fort*. Casals va contactar amb ell i així van néixer les aventures d'en Massagran al còmic. En un principi Folch va adaptar les novel·les del seu pare, però aviat va crear noves aventures que van obtenir un èxit de

Fragment d'una de les pàgines d'en Massagran dibuixades per Madorell ■ ARXIU

vendes sense precedents d'un personatge de còmic català i en català. Després va arribar l'adaptació dels dibuixos animats a la televisió, que va emetre Televisió de Catalunya i que va donar encara més popularitat al personatge. El documentalista cinematogràfic Carles Prats va crear l'editorial Unicorn, que havia apostat pel còmic infantil i adult en català i que va ser adquirida per Casals, que

va esdevenir, juntament amb Anna Rey, editor d'en Massagran. "Madorell tenia un estil molt heretiu d'Hergé i intentava seguir les seves pautes, però quan es va fer càrrec d'en Massagran va fer una hibridació entre Hergé i Junceda." Aquesta estètica, segons Prat, "és conservadora força bé quan es va adaptar als dibuixos animats".

Tant el dibuix com els guions s'inscriuen en la tradició de la línia clara europea: traç net i històries d'aventures exòtiques amb un cert enigma. Un altre dels elements que agafaria de la tradició europea

En Massagran en la versió de Junceda del 1910 per a Folch i Torres ■ ARXIU

"tant de l'escola de Brussel·les com la de la de Marcinelle, és mirar de no fer explícita la violència i solucionar els conflictes sense recórrer a situacions extremes i sent positiu". Aquest bagatge el recolliria en Massagran, com abans ho havien fet les revistes *Cavall Fort* i *L'Infantil*, que, a més, havien estat impulsades des de sectors religiosos i havien hagut de vigilar molt la censura.